

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Луцький національний технічний університет
Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України
Інститут демографії та проблем якості життя НАН України (м. Київ)
Інститут економіки промисловості НАН України (м. Київ)
Волинський осередок ВГО «Спілка економістів України», Волинський обласний центр зайнятості
Головне управління статистики у Волинській області
Київський національний університет будівництва і архітектури
ДНУ «Академія фінансового управління» (м. Київ), Хмельницький національний університет
Державний університет економіки і технологій (м. Кривий Ріг)
Донецький національний університет імені Василя Стуса (м. Вінниця)
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (м. Луцьк)
Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академ. С. Дем'янчука (м. Рівне)
Державний університет «Житомирська політехніка» (м. Житомир)
Мукачівський державний університет (м. Мукачево)
Університет Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (м. Люблін, Польща)
Управління статистики у Жешуві (м. Жешув, Польща), Академія Замойська (м. Замость, Польща)
Національна торгово-промислова палата у Варшаві (м. Варшава, Польща)
Фундація «Інститут сталого розвитку» (м. Варшава, Польща)
Технічний університет – Варна (м. Варна, Болгарія)
Сільськогосподарська академія університету імені Віговта Великого (м. Каунас, Литва)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

IX Міжнародна науково-практична конференція

Луцький національний технічний університет

15 грудня 2023 року

Частина 1

THE ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL AND ECONOMIC SYSTEMS MANAGEMENT

9 th international scientifically-practical conference

Lutsk National Technical University

15 December, 2023

Part 1

Луцьк – 2023

УДК 338.24 : 330.342 (063)

А 43

ББК 65.050 : 65.013

Рецензенти:

Голян В.А. – д.е.н., професор, директор ГО «Європейський аналітичний центр»;

Черчик Л.М. – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Рекомендовано Вченою радою Луцького національного технічного університету (протокол № 5 від 28 грудня 2023 р.)

А 43 Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Частина 1. Луцьк, 15 груд. 2023 р., Луцьк: ЛНТУ, 2023. 391 с.

The actual problems of social and economic systems management : 9 th international scientifically-practical conference, Part 1. December 15, 2023, Lutsk: LNTU, 2023. 391 p.

Збірник містить матеріали учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», що охоплюють проблеми управління національним господарством, галузями та господарськими комплексами; управління державними фінансами та інвестиційного забезпечення відбудови України, регіонального менеджменту та міжнародного співробітництва в контексті подальшої євроінтеграції України; менеджменту та економіки підприємства; управління персоналом, трудового потенціалу, лідерства; ринку праці, зайнятості населення, соціального партнерства; управління логістичними процесами на різних рівнях господарювання, а також економіки довкілля та природних ресурсів.

Для науковців, аспірантів, студентів, практиків, які досліджують проблеми управління соціально-економічними системами різних рівнів.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

© Луцький національний технічний університет, 2023

По-друге, розвиток міжнародних ринків кліматично-цифрових технологій та гнучких механізмів ціноутворення для найбільш перспективних технологій з метою забезпечення їх доступності у різних галузях та регіонах світу.

По-третє, розроблення готових до впровадження проєктів із самодостатніми технологіями для полегшення їх швидкого поширення та глобальної реалізації.

По-четверте, створення глобальної системи моніторингу для відстеження початкових результатів ключових цифрових рішень та оцінки їх ефективності в досягненні кліматичної нейтральності.

Висновки. Позиціонування діджиталізації як парасолькового підходу до управління кліматичними змінами є перспективними напрямком. Широкий спектр існуючих цифрових рішень сприяє глобальному досягненню кліматичної нейтральності. ЄС та США є беззаперечними лідерами у розробці та наданні кліматично-цифрових рішень. Проєкти у цій сфері переважно надходять за ініціатив приватного сектору, громадянського суспільства, партнерств і консорціумів. Вони відзначаються значним рівнем адаптивності та універсальності.

Утім, впровадження глобальної цифрової системи підтримки кліматичної сталості потребує переосмислення та подальшого вирішення низки задач у сфері інфраструктури, сумісності даних, взаємодії та стандартизації, масштабованості та продуктивності, доступності та зручності використання. Більш того, залишається істотний виклик забезпечення справедливого доступу до цифрових технологій, які відіграють важливу роль у кліматичних проєктах, що може значно варіюватися через глобальну диференціацію та диспропорцію.

1. Jordan, A. J., & Moore, B. (2022). The durability–flexibility dialectic: The evolution of decarbonisation policies in the European Union. *Journal of European Public Policy*, 1–20. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13501763.2022.2042721>
2. Logan, M. (2022). The closing window: inadequate progress on climate action makes rapid transformation of societies only option. UN report.
3. Sovacool, B. K., Baum, C. M., Low, S., Roberts, C., & Steinhauser, J. (2022). Climate policy for a net-zero future: ten recommendations for Direct Air Capture. *Environmental Research Letters*, 17(7), 074014. Climate policy for a net-zero future: ten recommendations for Direct Air Capture – IOPscience
4. European Commission (2022). Twinning the green and digital transitions in the new geopolitical context. Publications office of the European Union, 2022 doi 10.2792/022240
5. Nativi, S., Mazzetti, P., & Craglia, M. (2021). Digital ecosystems for developing digital twins of the earth: The destination earth case. *Remote Sensing*, 13(11), 2119.
6. Mondejar, M. E., Avtar, R., Diaz, H. L. B., Dubey, R. K., Esteban, J., Gómez-Morales, A., ... & Garcia-Segura, S. (2021). Digitalization to achieve sustainable development goals: Steps towards a Smart Green Planet. *Science of The Total Environment*, 794, 148539.
7. Fraga-Lamas, P., Lopes, S. I., & Fernández-Caramés, T. M. (2021). Green IoT and edge AI as key technological enablers for a sustainable digital transition towards a smart circular economy: An industry 5.0 use case. *Sensors*, 21(17), 5745.
8. Maksymova, I., Mietule, I., & Kulishov, V. (2023). Digital Solutions for a Climate Neutral Economy: International Framework of Eco-Digital Projects. In ENVIRONMENT. TECHNOLOGIES. RESOURCES. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Vol. 1, pp. 123-127).

Мацерук А. А.

аспірант, здобувач PhD за спеціальністю 051 «Економіка»

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

СТАЛІЙ РОЗВИТОК МІСТ І СПІЛЬНОТ У СИСТЕМІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Концепція сталого розвитку є комплексним та інтегрованим підходом до соціально-економічного розвитку, який має на меті задовольняти потреби поточного покоління без шкоди задоволення потреб майбутніми поколіннями. Основна ідея полягає в тому, щоб досягти балансу між економічними, соціальними та екологічними аспектами розвитку, забезпечуючи при цьому стійкість та рівновагу у взаємодії суспільства з природно-екологічним середовищем.

Згідно концепції сталого розвитку передбачається гармонійний, збалансований і безконфліктний прогрес усієї світової цивілізації, груп країн (регіонів, субрегіонів) і окремих країн шляхом забезпечення інноваційного інтенсивного економічного розвитку, реалізації науково обґрунтованих планів, використовуючи методи системного підходу; вирішення питань щодо збереження навколишнього середовища та ліквідації експлуатації, подолання бідності та дискримінації як на рівні окремих осіб, так і на рівні цілих народів чи груп населення, включаючи етнічні, расові чи статеві аспекти.

Еволюцію становлення концепції сталого розвитку висвітлено у публікації [1]. Саміт зі сталого розвитку, що відбувся у вересні 2015 р. в Нью-Йорку, був історичною подією, на якому 193 країни-члени ООН прийняли 17 глобальних цілей сталого розвитку. Для їх досягнення передбачено вирішення 169 завдань, які охоплюють економічний, соціальний та екологічний аспекти.

Україна доєдналася до глобальних процесів досягнення цілей сталого розвитку і система цілей, адаптованих до українських реалій, відобразилося в національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» [3; 4]. На забезпечення виконання цілей сталого розвитку до 2030 р. з урахуванням особливостей розвитку країни було видано Указ Президента України [5].

Однією із цілей сталого розвитку є ціль – «сталий розвиток міст і спільнот». Досягнення цієї цілі передбачає виконання комплексу завдань, які вимагають узгодження дій органів влади, бізнесу та громадянського суспільства [4]:

- забезпечення доступного та якісного житла та інфраструктури для всіх;
- забезпечення розвитку поселень і територій виключно на засадах комплексного планування та управління за участю громадськості;
- забезпечення збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору;
- забезпечення своєчасного оповіщення населення про надзвичайні ситуації з використанням інноваційних технологій;
- зменшення негативного впливу забруднюючих речовин, у т. ч. на довкілля міст, шляхом використання інноваційних технологій;
- забезпечення розробкою і реалізацією стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури і виробництво місцевої продукції.

«Сталый розвиток міст і спільнот» у системі цілей сталого розвитку означає створення життєздатних, ефективних та інклюзивних міст та спільнот, які працюють узгоджено для досягнення цілей сталого розвитку.

Забезпечення сталого розвитку в містах і громадах є складним завданням, яке вимагає вирішення різних проблем. Однією з проблем є урбанізація в глобальному контексті, яка чинить величезний тиск на ресурси, інфраструктуру та екосистеми. З ростом міст зростає потреба в ефективних транспортних системах, доступному житлі та доступі до базових послуг, зокрема, забезпечення водопостачання та санітарних умов. Інший виклик полягає у сприянні інклюзивному зростанню та соціальній справедливості в містах. Часто маргіналізовані громади стикаються з обмеженим доступом до освіти, охорони здоров'я, можливостей працевлаштування та громадського простору. Окремі аспекти щодо проблем досягнення цілей сталого розвитку в глобальному вимірі знайшли відображення у публікації [6]. Проблеми, екологічного характеру, обумовлені війною росії проти України в контексті негативного впливу забруднюючих речовин, у т. ч. на довкілля міст, що визначено завданням досліджуваної цілі, описано у публікації [7]. Автором зауважено на ризиках для екосистем від хвостосховищ (сховищ відходів), від вугільних шахт, які припинили свою роботу та заповнюють довкілля токсичними, а подекуди й радіоактивними речовинами.

Зазначимо, що пандемія, спричинена вірусом COVID-19, а на сьогодні війна росії проти України суттєво вплинули на реалізацію раніше визначених планів, досягнення раніше визначених завдань, на пріоритети розвитку. Будь-які кризи, а тим більше війна руйнують

плани розвитку, призводять до втрати робочих місць, зменшення фінансування для ініціатив розвитку, обумовлюють бідність, порушують систему освіти. Війна призвела до руйнування важливої інфраструктури, включаючи транспортні мережі, школи, лікарні, системи водопостачання та санітарії. Досягнення визначених завдань та орієнтирів щодо цілі сталого розвитку міст і спільнот є складним завданням, навіть викликом. Тому, найважливішим є якнайшвидше закінчення війни для реалізації поставлених завдань та відновлення / відбудови України на інноваційній основі.

Одним із ключових аспектів майбутнього прогресу у т. ч. й щодо розвитку міст і спільнот є інновації. Завдяки інноваціям з'являються рішення для досягнення цілісного і тривалого прогресу в розвитку міст і спільнот. Зокрема, й в умовах війни інновації дозволили вирішити завдання щодо забезпечення своєчасного оповіщення населення про надзвичайні ситуації. Застосунок «Повітряна тривога» [8] є простим інформативним інструментом, який дозволяє користувачам оперативно отримувати сповіщення про тривоги залежно від території перебування. Застосунок є особливо важливим для мешканців віддалених, нових районів міст, невеликих міст і сіл, де сирени можуть бути не чутні. Інформація про тривоги надходить до застосунку з перших вуст – від обласних адміністрацій України, що дає можливість людям максимально швидко відреагувати на небезпеку.

Стрімке зростання діджиталізації, штучного інтелекту та відновлюваних джерел енергії відкривають величезні можливості для сталого розвитку міст. Реалізація смарт технологій дозволить оптимізувати управління ресурсами, зменшити кількість відходів і підвищити загальну ефективність. Більше того, ці інновації можуть розширити можливості громад, надаючи кращий доступ до основних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта, транспорт і зв'язок тощо. Важливим

Для ефективної реалізації завдань щодо Цілей сталого розвитку важливим є налагоджена взаємодія влади, бізнесу, організацій, громадянського суспільства та місцевих громад. Залучення зацікавлених сторін до процесів прийняття рішень обумовлює представлення різних точок зору, що забезпечує участь сторін у прийнятті рішень, сприяє побудові довіри та формуванню почуття причетності до ініціатив сталого розвитку. Також залучення зацікавлених сторін допомагає виявляти потенційні ризики та виклики при формуванні стратегій / проєктів розвитку, також сприяє ефективному впровадженню та моніторингу ініціатив сталого розвитку.

1. Диха М.В. Сталий розвиток: сутність та еволюційний аспект формування концепції. *Маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (26-28 квітня 2018 р.). Ужгород: УжНУ «Говерла». 2018. С. 197-200. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/6430>

2. Глобальні цілі сталого розвитку. Організація об'єднаних націй. Представництво ООН в Україні. URL: <http://un.org.ua/ua/> <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>

3. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». URL: <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017-національна-доповідь-«цілі-сталого-розвитку-україна»>;

https://mepr.gov.ua/files/docs/Національна%20доповідь%20ЦСР%20України_липень%202017%20ukr.pdf

4. «Цілі сталого розвитку – Україна, 2021». Державна служба статистики. Моніторингові звіти. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> ;

https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2020/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%202021%20Monitoring%20Report%20ukr.pdf

5. Указ Президента України № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». / Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>

6. Диха М.В. Сталий розвиток України в глобалізаційному вимірі. *Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (9-10 жовтня 2019 р.). Маріуполь. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2019. С. 57-59. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/7938>

7. Диха М. Екологічна безпека під призвою війни в Україні. *Глобальні та національні тенденції у галузі наук про життя*: збірник наукових праць за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конференції (6 квітня 2023 р.). Ніжин: ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут». 2023. С. 145-147. URL: <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/13751>

8. За підтримки Мінцифри запускають застосунок «Повітряна тривога» для оперативної реакції на початок і закінчення тривоги». 2022. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/za-pidtrimki-mintsifri-zapuskeyut-zastosunok-povitryana-trivoga-dlya-operativnoi-reaktsii-na-pochatok-i-zakinchennya-trivog>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ**

**THE ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL AND ECONOMIC
SYSTEMS MANAGEMENT**

IX Міжнародна науково-практична конференція

Луцький національний технічний університет

Частина 1

9 th international scientifically-practical conference

Lutsk National Technical University

Part 1

15 грудня 2023 року

15 December, 2023

**Відповідальний за випуск:
д.е.н., професор Шубалий О.М.**

**Відповідальний секретар:
Хомік В.В.**

Матеріали подано в авторській редакції

Підписано до друку 22.12.2022 р.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. _____ Обл.-вид. арк. _____

Тираж _____ прим. Зам. № _____

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75